

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. (a) Paschalis II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

dicuntur: & in Synodo Trul. *can. 28.* statuitur, ut primitiæ uvæ, & frumenti offerantur in altari benedicendæ suâ peculiari benedictione; & in *can. 3. Apostolorum*, juxta veterem interpretationem cavetur: *Offerre non liceat aliquid ad altare præter novum spicas, vel uvas; easque primitias offerri in certis diebus Dominicis, innuit S. P. Damianus lib. 4. epist. 16. ibi: Post hanc illa festivitas sequitur, quæ dicitur Novorum, cum primitiæ scilicet de novis frugibus offeruntur.* Notarunt D. Thomas 2. 2. q. 86. artic. 4. Menardus ad *Sacram. D. Gregorii, fol. 173.* Saulay in *Panopl. sacerdot. lib. 2. art. 15.* Et de hac benedictione novarum frugum nonnulla notavi in *cap. ... Concil. Illiber.* Apud Gentiles etiam primos fructus, frugumque primitias Diis offerri notum est. Plinius *lib. 18. hist. cap. 2. ibi: Non degustabant novas fruges, & vina, antequam sacerdotes primitias libassent.* Et *lib. 12. cap. 14. & 19.* Maximus Tyrius *dissert. 14. num. 85.* Agricolas ab hac religiofitate collaudat Porphyrius *lib. 2. de abstinent.* Audi Simplicium in *cap. 38. Epicteti. Externarum rerum, quas Deus dederit, primitias offero; nam jus fasque postulat ut offerri primitias, qui dederunt; non quod his egeat Deus (neque enim prohibere nostra eget, neque rectis de se opinionibus;)* sed nos per hac pro ea mensura, quæ nobis convenit, illustrationis divine facti capaces Deum suscipimus. Ovidius *lib. 2. Fast.*

Farrarum veteres jaciebant, farræ metebant, Primitias Cereris farræ referta dabant.

Tibullus *lib. 1. eleg.*

Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,

Libatum Agriculæ ponitur ante Deo.

Apuleius in *apolog. Horatius lib. 3. od. 22.* Potphirius in *libel. de abstinent. animal.* Suidas verbo *Hermayon.* Et prima spolia ab ipsis Diis consecrata fuisse, patet ex Virgilio *lib. 7. Æneid.*

Hæc sunt spolia, & de Rege superbo Primitiæ.

Ovidio *lib. 3. Fastor.*

Te memorant Gange, totoque Oriente subactis, Primitias magno supposuisse Jovi.

Alia in hanc rem ex Ethnicis subministrabant Basilus Legion. *q. 4. scholast. cap. 3.* Duarenus *lib. 7. de sacr. eccles. cap. 1.* Germonius *lib. 1. de sacr. immunit. cap. 14.* P. Faber *lib. 2. semestr. cap. 3.* Lindembrog. in *not. ad Censor. de die natali, cap. 1. fol. 16.* Tiraquel. ad *Alex. lib. 5. cap. 18. & de primog. in præfat. num. 69.* qui notant Athenienses primitias crinium Numini dedicasse Delphis: in quam rem alia dabit Castaldus *lib. de fest. Græc. verbo Apaturia.*

CAPUT II.

(a) Paschalis II.

NOVUM genus exactionis est, ut clerici à clericis frugum decimas, vel animalium exigant; nusquam in lege Domini hoc præcipi legimus, aut permitti, non enim (b) Levitæ à Levitis decimas accepisse, vel extorsisse leguntur. Illi profectò clerici, qui à clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debent.

NOTÆ.

1. (a) *Paschalis.* Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 7.* & post Concilium Lateran. *pag. 13. cap. 16.* Paschalis II. antea Renatus, seu Raynerius dictus, natione Tusculus, patriâ Bledanus, monachus Benedictinus, creatus Pontifex die 12. Augusti, anno 1099. & floruit usque ad annum 1118. ut referunt Baronius, & Corjolanus in *eis annis*, & plures relati à Ludovico à sancto Carolo verbo *Paschalis*, in *Biblioth. sacræ, fol. 169.*

(b) *Levitæ à Levitis.* Consonat Alexander III. in *cap. 8. hoc tit. in 1. collect.* ibi: *Illud etiam nos à tuæ petitionis affectu retrahere videtur, quod in veteri Testamento non recolimus nos inquam legisse, ut Levitæ Levitis decimas solverent.*

COMMENTARIUM.

2. CUM Paschalis in præsentī juxta verba in hac sexta compilatione transcripta ex dicta prima collectione affirmet, novum, & insolitum esse exactionis genus à clericis decimas petere, & statim affirmet clericos à clericis spiritualia accipientes, decimasolvere debere; in varias traxit sententias repetentes in præsentī, & Theologos Moralitas infra laudandos. Sed cum in hoc textu, prout extat in dicto Concilio Lateran. nulla D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

secundæ partis mentio reperitur, sed tantum decimo referatur & ejus ratio assignetur, ibi: *Illi profectò solvere laborum suorum decimas debent, quia clerici spiritualium ministeriorum labores accipiunt.* Ideò hæc litera retentâ tantum hæc refertur prohibitio generalis, & absoluta, ne frugum, vel animalium decimæ à clericis petantur. Tum quia in lege veteri Levitæ à Levitis decimas non exigebant. Tum quia illi debent decimas præstare laborum suorum, qui à clericis spiritualia recipiunt. Quam Paschalis constitutionem ut exponamus, sciendum est quoad decimas prædiales, prædia triplicis generis, ac conditionis considerari; quædam enim sunt propria, ac patrimonialia clericorum; quædam Ecclesiæ; & rursus hæc ecclesiastica, vel ad dotem Ecclesiæ pertinent, vel ad incrementum aliquod ipsius dotis, quæ nimirum accesserunt Ecclesiæ jam fundatæ, & constructæ. De primis, quæ titulo proprii patrimonii possident clerici, decimas persolvere tenentur; quia cum sint potius tributâ prædiorum, quam personæ, presbyteri debent eas præstare parochi, in cujus territorio prædia sunt: docent communiter repetentes in præsentī, D. Thomas 2. 2. *quæst. 87. art. 4.* Suarez, *de relig. rom. 1. lib. 1. de decimis, cap. 17.* quod etiam ad Pontificem, & Episcopos prædia possidentes protrahunt Borellus in *summa decis. tit. 19. de decimis, num. 63.* alii apud

Ddd 3

Hun*

Hunnium in *Encyclop. tit. de decimis, cap. 2.* Ex prædiis capellaniarum idem probant Valenzuela *consil. 9. num. 3.* Gutierrez *2. canonic. cap. 21.* Barbosa *voto 41. & consil. 42. per totum.* Aliter enim eveniret, ut parochia maxima decimarum parte fraudarentur, si parochiani, qui in eis prædia possiderent, ad sacros ordines contingeret promoveri. Unde PP. Concilii Mogunt. relati in *cap. si quis 16. q. 1.* prohibent, ne clerici possint arbitrio suo decimas bonorum suorum in alias Ecclesias, nisi in eas, quibus jure competunt, transferre, ibi: *si quis laicus, vel clericus, vel utriusque sexus persona, proprietatis sua loca, vel res alicui dare delegaverint, decimationum proventum priori Ecclesie legitime assignatum inde abstrahere nullam omnino habeant potestatem.* Quoad ecclesiastica verò prædia, ea videlicet, quæ dotem Ecclesie constituunt, quia debent esse ab omni præstatione immunita, *cap. 1. de censibus*, etiam à decimarum solutione sunt exempta, *l. 2. tit. 1. p. 1.* ibi: *Eueras ende de las heredades, que han de las Iglesias do sirven.* Quod & probatur ex Concilio Mogunt. relato in Cabilonensi *2. cap. 19.* apud Gratianum in *cap. questi 16. questi. 1.* ibi: *Questi sunt quidam fratres, quod essent aliqui Episcopi, & Abbates, qui decimas non solum dari Ecclesiis, ubi illi coloni Missas audiunt: proinde decrevit sacer iste conventus, ut Episcopi, & Abbates de agris, & vineis, que ad suum, & fratrum stipendium habent, decimas ad Ecclesias dari faciant; familia verò ibi dent decimas suas, ubi infantes eorum baptizantur, & ubi per totum anni circulum Missas audiunt.* Ex quibus verbis aperte constat, ibi non esse sermonem de prædiis patrimonialibus, seu secularibus Episcoporum; sed de his, quæ Ecclesia possidet ad clericorum suorum stipendium, & sustentationem, ut patet ex illis verbis: *Quæ ad suum, & fratrum stipendium habent*, Episcopi enim non habent patrimonialia bona ad suum, & fratrum stipendium, ut per se constat. Ad hoc autem dicuntur ecclesiasticas possessiones habere, quia illas sub sua cura, & dispensatione habent: docent D. Thomas *2. 2. quasi. 87. artic. 4. ad 1.* ubi Cajetanus, & Aragon. *Sotus de iustitia lib. 9. q. 4. artic. 4.* Nec aliud probant verba illa, *decimas ad Ecclesias dari faciant.* Ex quibus deduci videtur, Episcopos ipsos teneri ex ecclesiasticis prædiis decimas solvere; nam verba illa contrarium habent sensum, videlicet, ut faciant dari decimas ad Ecclesias suas. Ita enim addit Gratianus, & forte ita invenit in antiquo Concilio, licet nunc in Cabilonensi non legatur. Estque consonum casui, & decisioni Concilii; nam querimonia erat, quia Episcopi non permittebant colonos solvere decimas in suis Ecclesiis parochialibus, quæ, ut supponitur, erant distinctæ ab Ecclesiis Episcoporum, vel Abbatum. Decisio autem Concilii est, ut si possessiones sint ecclesiasticæ, & ad sustentationem ministrorum Ecclesie deputatæ, Episcopi non solvant decimas prædiales parochiis colonorum, sed illas retineant pro suis Ecclesiis; ipsos autem colonos (quos nomine familia intelligit), sinant in parochiis suis solvere decimas, utique vel personales, vel prædiales; quas ex prædiis conductis habere solent, si prædia sunt intra terminos suarum parochiarum constituta: quare in summario ipsius textus ita negativè legitur: *Non persolvant de propriis prædiis Abbates, & Episcopi decimas.* Quod summarium accipiendum est de prædiis ecclesiasticis, seu suarum Ecclesiarum; quod

evidentiis exprimitur ex canone Urbani II. refertur in notis Gregorian. post dictum caput questi, ibi: *Perlatum est ad sanctam Synodum, quod sint quidam Episcopi, & Abbates, qui colonos ad se pertinentes non sinant decimas dare ad Ecclesias ubi Missas audiunt, & infantes eorum baptizantur; proinde decrevit sacer iste conventus, ut Episcopi, & Abbates de vineis, & agris, ac frugibus, que ad suum, vel fratrum usum laborant, decimas sibi pro benedictione, vel hospitium susceptione habeant; familia verò ibi dent decimas suas, ubi per totum anni circulum Missas audiunt, & infantes eorum baptizantur.* De prædiis verò, quæ voto, & pietate fidelium Ecclesiis jam fundatis, & competenti dote instructis accedunt, decimas Ecclesie debent clerici, immò una Ecclesia alteri Ecclesie decimas persolvit, quando intra ejus fines, atque ambitus possessionem aliquam obtinet, ex prædicta ratione; quia videlicet cum omni decimarum ipsi prædiis inhæreat, *cap. si quis laicus 16. q. 1.* transit in quemcumque possessorem, *cap. cum non sit 33. dist. cap. ex literis, de pignor.* Nec obstat quod per mutationem persone mutetur rei qualitas, *l. locatio, §. ult. ff. de publican. l. qui procuratorum 89. ff. de acquir. hered.* Illud enim procedit, quando qualitas inest rei propter personam, ut in dictis juribus, & in *cap. unic. §. 1. juncto verbo Semestre, de jure patron. in 6.* secus tamen si qualitas inhæreat rei ratione sui ipsius; tunc enim ex mutatione persone non mutatur. *Clement. unic. vers. Prioratus, de supplend. neglig. resolut. vult. Peralta. in l. cum patroni, num. 30. ff. de legat. 2.* Gutierrez *lib. 1. practice. cap. 3. nu. 13.* At verò onus decimarum inhæret ipsi prædiis propter seipsa, *cap. pastoralis 18. hoc tit. & ideo mutatione persone qualitas rei non mutatur.* Hoc tamen more Ecclesiarum tuebatur se Gostidus Windocinensis adversus Petrum Sanctonensem Episcopum; nam cum salinarum omnium, quæ in ora maritima Olonenfi sitæ sunt, decimæ omnes datæ essent cenobio Windocinensi in dotem, & aliqua earum salinarum ad jus, & dominium pertinerent Sauctonenfi Ecclesie, decimas ex iis persolvere cenobio Windocinensi Petrus Sancton. Episcopus repudiabat, eo argumento fretus, quod Ecclesie, præsertim majores, minoribus decimas non solverent. Quam rationem vehementer impugnat Gostidus Windocinensis *epist. 41. lib. 3.* ibi: *Insuper etiam decimas salinarum vestrarum, quas monasterium nostrum, patrimonium sancti B. Petri, & ejus alodium per sexaginta annos pacifice nostrum possedisse, nobis auferitis. Unde dilectionem vestram rogamus, ut quod aliter actum est, corrigatur, ne qui Apostolicæ præceptione nobis defensor constitutus fuerat, videatur persecutor; & sic lupus fiat (quod Deus abnuat) qui esse debuerat pastor. Nobis dictum est, quia dicitis, quod Ecclesia non debet decimam dare. Hoc verum est, ubi Ecclesia nihil habet in Parocia alterius Ecclesie; ubi verò Ecclesia in alterius Ecclesie Parocia possessionem aliquam habet, vel quodpiam, quod decimari debeat, illi Ecclesie decimam reddere debet, si illud ista possidere desiderat. Hoc tenet Italia. Hoc tenet Gallia; ibi enim novimus Ecclesias Ecclesiis decimas reddere, & majores minoribus, & minores majoribus, ubi altera earum possessionem obtinet in jure alterius. Circa decimas personales discrimen constituendum est inter clericos Ecclesie.*

clesiarum Rectores, & inter illos, qui à propriis parochis sacramenta recipiunt. Rectores nullo modo decimas præstant, quia sicut nemo sibi ipsi obligari potest, ita nec sibi solvere, *l. tutor 19. ff. ad Velle an. docent Innocentius, & Joannes Andreas in præsentì, Covar. lib. 1. var. capite 17. numero 8. Moneta de decimis cap. 5. num. 4. Humius de decimis cap. 2. Barbosa de offic. Parochi capite 28. §. 3. Nec obtabit, si obiciat, posse privatam personam diverso jure sibi obligari, quemadmodum tutor, tanquam debitor pupilli, solvit sibi ipsi tanquam tutori, *l. quærens 9. §. item, ff. de administr. tut. & Princeps potest filios suos legitimos efficere, non tanquam pater, sed ut Princeps, cap per venerabilem, qui filii sint legit. & Consul, tanquam**

privatus, manumittere, vel emancipare filium, vel servum apud seipsum, tanquam Magistratus potest, *l. Consul, ff. de adope. nam omnia ea procedunt, quia una, eademque persona potest considerari diversis respectibus: at verò parochus, ut præter decimas personales debet considerari ut laicus sacramenta recipiens; & ut eas accipiat, debet considerari ut parochus, qui sacramenta confert; quæ actio, & passio, cum in eodem subjecto concurrere non possint, ideo nec sibi ipsi parochus decimas solvere potest. Quoad alios verò clericos cum cesset hæc ratio, & verè sacramenta recipiant à propriis parochis, ideo illis decimas personales solvere debent, ut post D. Thomam docent Covar. & P. Suarez ubi supra.*

CAPUT III.

(a) Hadrianus Vigorn. Episcopo, & Herford. Episcopo.

EX multiplici questione Willelmi Presbyteri de Cretona accepimus, quod cum Ecclesiam de Cretane xxx. annis; & eo amplius pacificè possedisset, monachi de (b) Brueria decimas universas, quas de terris cultis eadem Ecclesia à prima fundatione sua semper percipere consuevit, in hoc quadriennio sibi, & Ecclesie penitus subtraxerunt, cum inter Abbatum de Brueria Vv. nomine, de consensu totius Conventus; & prædictum Presbyterum xx. annis, & eo amplius elapsis, talis intercessisse dicatur (c) conventio scripto monachorum authentico roborata, quod monachi prædicto Presbytero, & Ecclesie suæ in integrum de (d) blado, & universis leguminibus, quamdiu viveret, deberent persolvere decimas, exceptis minutis decimis, quas idem Presbyter ob exaltationem Ecclesie monachorum quietas clamavit. Cumque conventio temporibus trium Abbatum præscripti loci servata fuisset, Abbas illius loci ad præsentiam nostrum accedens à nobis (e) privilegium obtinuit, in quo monasterio suo indultum est, ut de laboribus, quos propriis manibus, aut sumptibus excolit, nulli decimas solvere teneretur. Qui siquidem reversus ad propria, tantam apud H. (f) Regem Illustrem Angliæ gratiam, & favorem invenit, quod Rex totam terram illius villæ, in qua Ecclesia præfati Presbyteri sita est, monasterio ipsius in perpetuam elemosynam contulit. Quo facto prædictus Abbas universis ipsius villæ colonis expulsis, totam terram prædictæ parochiæ excolens propriis sumptibus, Ecclesie debitos redditus subtraxit. Unde quia non fuit nostre intentionis per privilegium nostrum prædictæ conventioni derogare: f. v. per A. f. m. atque p. quat. utraque parte apud vos convocata, rei veritatem plenius inquiratis: & si inter prædecessorem memorati Abbatis, & prænominatum Presbyterum, consensu monachorum talis conventio facta fuerit, & per annum servata eundem Abbatem, & monachos auctoritate nostra moneatis, & districtus compellatis, ut eandem conventionem, vel compositionem, non obstante privilegio, nisi (quod non credimus,) de transactione ipsa in eodem privilegio contineatur, oc. & ap. cess. in violabiliter teneant, & observent, vel exinde pacificè convenient, & secundum formam compositionis redditus ipsi solvant.

NOTÆ.

(a) **Hadrianus.** Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titulo, capite 17. & post Concil. Lateran. part. 13. capite 11. nullibi tamen exprimitur, cujus Hadriani sit præfens Decretalis; credo tamen juxta temporis seriem esse Hadriani IV. qui antea dicebatur Ottobonus, de quo plura Baronius, & Corjolanus anno 1154. quo ipse Pontifex creatus fuit: Ludovicus à Sancto Carolo in Biblioth. fol. 106. & alii Biographi Pontificium.*

(b) **Brueria.** Monasterium hoc Brueriæ est in Surreia, Angliæ Provincia, in Comitatu Oxoniensi, tituli Sanctæ Mariæ, Ordinis Cisterciensis, cujus fundationem refert Mantique *annal. Cisterciens. anno 1148. cap. 19. num. 4.*

(c) **Conventio.** Quatenus compositio transactione super decimis facta subsistat, exposui in *cap. 2. de transact.*

(b) **Blado.** Bladus, vel bladum idem est, ac semen fructuum, præcipue frumenti, & designat quicquid in area teritur: unde imbladare, pro seminare; & imbladata, pro seminata, dicitur.

Ddd 4 Hove